

POMOĆ OSOBAMA S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA

Zlomislić, Branko

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:671432>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Odjel sigurnosti i zaštite
Stručni diplomski studij sigurnosti i zaštite

Branko Zlomislić

POMOĆ OSOBAMA S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA

DIPLOMSKI RAD

Karlovac, 2024.

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department
Professional graduate study of Safety and Protection

Branko Zlomislić

ASSISTANCE TO PERSONS WITH DISABILITIES IN CRISIS SITUATIONS

FINAL PAPER

Karlovac, 2024.

Veleučilište u Karlovcu
Odjel sigurnosti i zaštite
Stručni diplomski studij sigurnosti i zaštite

Branko Zlomislić

POMOĆ OSOBAMA S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

Zoran Vučinić, v. pred.

Karlovac, 2024.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Stručni diplomski studij: Sigurnosti i zaštite

Usmjerenje: Zaštita na radu

Karlovac, 21.04.2024.

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Student: Branko Zlomislić

Matični broj: 0248077002

Naslov: **POMOĆ OSOBAMA S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA**

Opis zadatka:

U radu će biti objašnjeno tko su osobe s invaliditetom, što su krizne situacije, kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, primjeri trenutne situacije u svijetu što se tiče pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, zakoni i propisi koji se primjenjuju te istraživanje stanovništva o pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama i istraživanje zadovoljstva osoba s invaliditetom.

Zadatak zadan:
Lipanj 2024.

.....

Rok predaje rada:
Lipanj 2024.

.....

Predviđeni datum obrane:
Lipanj2024.

.....

Mentor:
Zoran Vučinić, v. pred.

Predsjednik Ispitnog povjerenstva:

PREDGOVOR

Razmišljajući o temi diplomskog rada odlučio sam, obzirom da imam kćer koja je osoba s invaliditetom te da sam slušao kolegij Civilna zaštita, pisati o pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama.

Zahvaljujem se svom mentoru profesoru Zoranu Vučiniću, v. pred. na pomoći i savjetima pri izradi ovog završnog rada.

Zahvaljujem se svim profesorima i kolegama na fakultetu zbog pružene podrške prilikom studiranja. Također se zahvaljujem Savezu udruga osoba s invaliditetom karlovačke županije na informacijama i pomoći pri prikupljanju literature.

Posebno se zahvaljujem svojoj obitelji, supruzi Ružici i djeci Patriku i Anđeli na podršci i razumijevanju zbog mojih čestih izbivanja od kuće.

SAŽETAK

Predmet rada je istražiti i prikazati spremnost stanovništva i institucija kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama. Ciljevi rada su objasniti vrste invaliditeta i kriznih situacija, objasniti postupanje i pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, istražiti trenutnu situaciju u Hrvatskoj i svijetu što se tiče kriznih situacija, istražiti zakonsku regulativu u vezi pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, istražiti imaju li organizacije koje pomažu osobama s invaliditetom u kriznim situacijama saznanja po pitanju zaštite na radu te postoje li zakonski minimumi, te provesti istraživanje o upućenosti stanovništva kako pomoći osobama s invaliditetom te istraživanje o zadovoljstvu osobama s invaliditetom s pruženom pomoći.

Ključne riječi: osobe s invaliditetom, krizne situacije, zakonska regulativa, postupanje i pomoć s osobama s invaliditetom u kriznim situacijama

ABSTRACT

This paper focuses on investigating the readiness of the population and institutions to help people with disabilities in crisis situations. The aims of the paper are to explore the types of disabilities and crisis situations, to explain the treatment and assistance to persons with disabilities in crisis situations, to investigate the current situation in Croatia and the world regarding crisis situations, to investigate the legal regulations regarding the assistance to persons with disabilities in crisis situations, to investigate whether they have organizations that help people with disabilities in crisis situations, to find out about the law on safety at work and whether there are legal minimums, and to conduct research on the awareness of the population on how to help people with disabilities and to conduct research on the satisfaction of people with disabilities with the help provided.

Key words: people with disabilities, crisis situations, legislation, helping people with disabilities during crisis situations

SADRŽAJ

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA	I
PREDGOVOR.....	II
SAŽETAK.....	III
1. UVOD.....	1
1.1. PREDMET I CILJ RADA.....	1
1.2. IZVORI PODATAKA I METODE PRIKUPLJANJA	2
2. POJAM INVALIDNOSTI I KRIZNIH SITUACIJA	3
2.1. Invalidnost.....	3
2.2. Krizne situacije	5
2.3. Što činiti u kriznim situacijama?.....	6
3. POSTUPANJE S OSOBAMA S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA.....	8
3.1. OSOBE S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA	8
3.2. Kriza u Gazi- Katastrofalni utjecaji na osobe s invaliditetom	11
3.3. UPUTE CIVILNE ZAŠTITE ZA OSOBE S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA	12
3.4. ZAKONSKA REGULATIVA.....	16
4. ISTRAŽIVANJE	19
4.1. Anketa "Pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama"	19
4.2. Anketa „Zadovoljstvo osoba s invaliditetom dostupnom pomoći u kriznim situacijama.....	27
5. RASPRAVA.....	35
6. ZAKLJUČAK	36
LITERATURA.....	37
PRILOZI	39

1.UVOD

Svrha ovog rada je detaljno istražiti koliko smo spremni pomoći osobama s invaliditetom u svojoj blizini u kriznim situacijama, koje organizacije pomažu i na koji način, te jesu li dovoljno osposobljeni za pomoć osobama s raznim vrstama invaliditetima. Obzirom da nije provedeno dovoljno istraživanja na ovu temu te pošto mi je kćer osoba s invaliditetom, dok sam slušao predavanje iz kolegija Civilna zaštita o kriznim situacijama i po iskustvu u svakodnevnom životu shvatio sam da u javnosti nije dovoljno zastupljeno kako postupati s osobama s invaliditetom u kriznim situacijama.

Ovaj rad podijeljen je u 4 dijela. Prvi dio objašnjava tko su osobe s invaliditetom te što su krizne situacije. Drugi dio bavi se osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Treći dio fokusiran je na osobe s invaliditetom u kriznim situacijama. Posljednji dio rada fokusiran je na empirijsko istraživanje u dva dijela, tj. dvije ankete, „Pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama“, te „Zadovoljstvo osoba s invaliditetom dostupnom pomoći u kriznim situacijama“. Provedene su dvije različite ankete kako bi se saznalo razmišljanje opće populacije te razmišljanje i iskustvo osoba s invaliditetom s navedenom temom.

1.1. PREDMET I CILJ RADA

Predmet diplomskog rada je istražiti utjecaj kriznih situacija na osobe s invaliditetom. Ciljevi rada su objasniti tko su osobe s invaliditetom, što su krizne situacije, kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, istražiti organizacije koje pomažu osobama s invaliditetom u kriznim situacijama te postoje li zakonski minimumi, istražiti koliko je stanovništvo spremno pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama te istražiti koliko su osobe s invaliditetom zadovoljne s dostupnom pomoći u kriznim situacijama .

1.2. IZVORI PODATAKA I METODE PRIKUPLJANJA

Podatke koji su potrebni za pisanje ovog rada prikupljeni su proučavanjem dostupne literature kao i provođenjem empirijskog istraživanja u dva dijela. Prvi dio ispitivanjem stanovništva pod nazivom „Pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama“, a drugi dio ispitivanjem osoba s invaliditetom pod nazivom „Zadovoljstvo osoba s invaliditetom dostupnom pomoći u kriznim situacijama“. Statistika je izrađena sa 90-100% točnosti podataka. Ankete su izrađene putem Google obrasca i poveznica je raspodjeljena putem društvenih mreža Facebook i Whatsapp te u grupu Inkluzivni dodatak RH, Savez udruga osoba s invaliditetom Karlovačke županije te u Hrvatski savez slijepih. Ankete su izrađene bez korištenja osobnih podataka ispitanika.

2. POJAM INVALIDNOSTI I KRIZNIH SITUACIJA

2.1. Invalidnost

Pod osobe s invaliditetom se smatraju osobe koje imaju različite vrste i stupnjeve oštećenja zdravlja, različite teškoće ili smetnje, odnosno nepravilnosti kod psihičkog, fizičkog, psihofizičkog i socijalnog razvoja.

Invaliditeti spadaju u brojne kategorije a glavni primjeri su: poteškoće osobne mobilnosti, nemogućnost vida, gluhoća, problemi komunikacije i artikulacije riječi, kognitivni poremećaji, razni medicinski problemi uključujući one koji zahtijevaju upotrebu sustava za održavanje života, psihijatrijski poremećaji, i nemoć povezana starošću. [1]

Uzroci invalidnosti su brojni a dijelimo ih na: [2]

- nasljedne i stečene,
- endogene i egzogene,
- organske i funkcionalne,
- traumatizme i bolesti, itd.

Najčešće se dijele na nasljedne, organske i socijalno-kulturne.

Više od 1 milijarde ljudi u svijetu živi s invaliditetom. [3]

Slika 1: Osoba u invalidskim kolicima

Izvor: privatni izvor

Slika 2: Osoba s oštećenjem vida [4]

2.2. Krizne situacije

Krizna situacija je situacija koja ugrožava sigurnost ljudskih života i izaziva štetu okoline. U kriznim situacijama nastaju gubici ljudskih života, one oštećuju fizičko ali i psihičko zdravlje ljudi pogotovo onih koji nisu bili na to spremni.

Faze ljudskih osjećaja u kriznim situacijama:

1. panika, šok i nevjerica,
2. ne prihvaćanje ozbiljnosti situacije,
3. traženje različitih opravdanja i krivaca,
4. ljutnja i bijes,
5. zbunjenost, apatija, osjećaj tuge,
6. prihvaćanje situacije i spremnost na prilagodbu.

Krizne situacije uključuju uragane, tsunamije, potrese, oluje, a tim katastrofama mogu se dodati i drugi događaji poput poplava, požara, klizišta, prijetnja terorizma, i drugih ljudski vođenih pokušaja stvaranja masovne panike u društvu.

[5]

Slika 3: Vrste kriznih situacija [6]

Krizne situacije karakteriziraju 4 vremenske osjetljive faze: ublažavanje, pripravnost, odgovor i oporavak. Pripravnost za hitne slučajeve odnosi se na sve radnje poduzete prije katastrofe od strane osoba koje su reagirale i onih koji su izravno pogođeni, a koje omogućuju proaktivan angažman društvenih jedinica kada se katastrofa dogodi. [5]

2.3. Što činiti u kriznim situacijama?

Prvenstveno potrebno je znati koje krizne situacije i prijetnje su moguće u određenoj regiji, kako saznati važne informacije o kriznoj situaciji, kome se obratiti za pomoć te gdje se može otići u slučaju krizne situacije. Nadalje poželjno je imati ruksak sa svim potrepštinama za krizne situacije, te znati osnovnu prvu pomoć.

Od iznimne važnosti su razne edukacije i širenje korisnih informacija o tome kako se što bolje pripremiti za slučaj kriznih situacija. Najbolja priprema za kriznu situaciju je planirati i činiti sve što je moguće unaprijed da bi bili spremni.

Svaka krizna situacija je drugačija. Svejedno postoje određene stvari koje se uvijek trebaju napraviti u slučaju krizne situacije kao, ako čujete zvuk sirene ući u kuću i zatvoriti sve prozore i vrata, obavijestiti i upozoriti ljude u vašoj regiji, ako ste ozlijeđeni ili u opasnosti nazvati hitnu službu, ako niste ozlijeđeni pomoći drugima ako je moguće.

10 važnih savjeta u slučaju katastrofe Crvenog križa: [6]

- u slučaju katastrofe nazovite žurne službe i slijedite njihove upute,
- ostanite zajedno s bližnjima na sigurnom mjestu,
- pružite prvu pomoć i pozovite pomoć,
- ukoliko unutar objekta nije sigurno izađite i ostanite vani,
- ukoliko je sigurno sa sobom ponesite komplet za katastrofe i kućne ljubimce,

- ukoliko je sigurno isključite dovod plina, struje, vode i zaključajte objekt,
- ukoliko je sigurno uđite u objekt i ostanite u njemu,
- slušajte lokalnu radijsku postaju i slijedite sigurnosne upute,
- provjerite možete li pomoći susjedima,
- slijedite vaš osobni plan za katastrofa.

U kriznim situacijama bez obzira na posljedice najvažnije je biti smiren i pozitivno razmišljati. Ne smijemo se prepustiti negativnim utjecajima jer ono što se već dogodilo ne možemo promijeniti ali ako budemo pozitivni i smireni lakše ćemo naći rješenja kako izaći iz te situacije.

Za zaštitu i spašavanje građana, materijalnih dobara i okoliša u kriznim situacijama u Republici Hrvatskoj zadužena je Civilna zaštita. U sustavu civilne zaštite u Republici Hrvatskoj djeluju: vatrogastvo, Hrvatski Crveni križ, Hrvatske gorske službe spašavanja, razne udruge, razne postrojbe i povjerenici civilne zaštite, i pravne osobe u sustavu civilne zaštite.

3. POSTUPANJE S OSOBAMA S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA

Više od 1 milijarde ljudi u svijetu živi s invaliditetom i često su ranjiviji na posljedice katastrofa. Osobe s invaliditetom često su izostavljene iz planiranja upravljanja rizikom od katastrofa.

3.1. OSOBE S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA

Danas su osobe s invaliditetom koje predstavljaju 15% svjetske populacije, nerazmjerno pogođene katastrofama, sukobima i drugim krizama. Postoji veća vjerojatnost da će biti žrtve kada kriza pogodi, često su manje sposobni za evakuaciju ili bijeg od nesreće i postoji veća vjerojatnost da će im život biti ugrožen. I svejedno još uvijek im se ne daje prioritet kada je riječ o planiranju i odgovoru na krize.

Osobe s invaliditetom mogu naići na fizičke barijere ili imati posebne poteškoće u komunikaciji koje ih sprečavaju da učinkovito reagiraju na krizne situacije i sprečavaju ih u korištenju objekata i pomoći dostupnih osobama koje ne žive s invaliditetom.

Stanovništvo pogođeno katastrofom obično prima pomoć koja se pruža na agregiran i generaliziran način cijeloj skupini kojoj se pomaže, osobama s invaliditetom potrebna je individualna pomoć koja je posebno prilagođena njihovim potrebama. To radikalno mijenja značenje pomoći u kriznim situacijama ali ako takva pomoć nije ponuđena rezultat može lako diskriminirati osobe s invaliditetom.

Slika 4: Stepenice u Novoj Gvineji [3]

Stepenice prikazane na slici 4 u Novoj Gvineji dizajnirane su za seljane kako bi pobjegli od nadolazećeg tsunamija bez razmišljanja o osobama koje imaju bilo kakve probleme s kretanjem.

Prema Harrisovoj anketi iz siječnja 2004. godine koju je naručio NOD, 56% osoba s invaliditetom ne zna kome se obratiti u vezi planova za hitne slučajeve u svojoj zajednici, a 61% osoba s invaliditetom nije planiralo brzu i sigurnu evakuaciju iz svojih domova. Među osobama s invaliditetom koje su zaposlene 32% kaže da nisu napravljene nikakvi planovi za sigurnu evakuaciju njihovog radnog mjesta. [4]

3.2. Potresi u Hrvatskoj

Republiku Hrvatsku su 2020. i 2021. godine pogodila dva veća potresa, jedan u gradu Zagrebu a drugi u Petrinji. Osobe s invaliditetom su se u tim potresima posebno osjećali bespomoćno jer su najranjivija skupina društva. Mnoge osobe s invaliditetom su iznijele svoja svjedočanstva kako su nepomično ležali u krevetu i sa strahom gledali u strop. Osobe s invaliditetom koje žive u zgradama su većinom bile zarobljene sa svojim obiteljima u stanovima jer im nije imao tko pomoći spustiti ih.

Slika 5: Potres u Petrinji [7]

U Republici Hrvatskoj teško je naći upute o tome kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama poput potresa. Volonteri koji su se tamo nalazili nisu bili obučeni za rad s osobama s invaliditetom. Nakon potresa nije dovoljno pružena psihološka pomoć osobama s invaliditetom kojima je to bilo jako potrebno.

Osobe s invaliditetom prijavile su poteškoće u pristupu lokacijama na kojima mogu dobiti pomoć, kretanju po ulicama gdje još uvijek postoji rizik pada dijelova zgrada te u čitanju znakova upozorenja. [7]

3.2. Kriza u Gazi- Katastrofalni utjecaji na osobe s invaliditetom

Današnja situacija u Gazi trenutni je primjer u kakvim problemima se nalaze osobe s invaliditetom u kriznim situacijama u svijetu.

Osobe s invaliditetom u Gazi suočavaju se s ogromnim izazovima i poteškoćama u zaštiti od nasilja i dobivanju pomoći koja im je potrebna. Dok osobe s invaliditetom bježe u sigurnija utočišta, mnoga pomagala bivaju uništena ili ostavljena. Neodržavanje pomoćnih uređaja, nedostupnost proizvoda na lokalnom tržištu i poteškoće u kupnji tih proizvoda izvan Gaze zbog birokratskih prepreka također imaju značajan utjecaj na njihov oporavak, te dovode do kasnijih komplikacija. Procjenjuje se da više od 15% interno raseljenih osoba ima invaliditet u Gazi. Većina skloništa nije adekvatno opremljena da zadovolji njihove potrebe. Skloništima za hitne slučajeve nedostaju potrebni madraci i medicinski kreveti, što dovodi do dekubitusa i drugih zdravstvenih problema koji se ne mogu liječiti u nesterilnim uvjetima. Podijeljena hrana ne zadovoljava potrebe osoba s poteškoćama u gutanju.

Reham Shaheen, stručnjak za rehabilitaciju humanosti i inkluzije iz Gaze, kaže kako mnoge osobe s invaliditetom ne mogu se evakuirati. Mnogi su odvojeni od obitelji. Mogu izgubiti pomagala koja su im važna za svakodnevni život, poput naočala, slušnih pomagala ili invalidskih kolica. U normalnim vremenima ova im oprema pomaže u komunikaciji s drugima i održavanju neovisnosti. Gubitak higijenskih potrepština poput pelena i katetera također može ugroziti njihovu higijenu i dostojanstvo te povećati rizik od infekcije. Rizik od isključivosti i uznemiravanja također je vrlo visok za osobe s invaliditetom koje se nađu u ovoj kaotičnoj situaciji. Osobama s invaliditetom treba osigurati zaštitu i jednak pristup humanitarnoj pomoći.

Mnoge osobe s invaliditetom u Gazi su odvojene od svojih obitelji, prijatelja i skrbnika, neki ne mogu fizički evakuirati svoje domove, dok drugi ne mogu obraditi niti pristupiti uputama za evakuaciju. Gluhe osobe na primjer ne mogu čuti nadolazeće rakete što ih dovodi u opasnost. Mnogi ne imaju pristup pomagalima i lijekovima što dovodi do povećanja ranjivosti.

3.3. UPUTE CIVILNE ZAŠTITE ZA OSOBE S INVALIDITETOM U KRIZNIM SITUACIJAMA

U Republici Hrvatskoj 2022. godine bilo je 624 019 osoba s invaliditetom od čega je 56,7% muškog spola i 43,3% ženskog spola. Osobe s invaliditetom čine 16% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 45,7% je u dobnoj skupini 65+ godina, dok je 43,1% osoba u radno aktivnoj dobi, znači od 20 do 64 godine. 11,2% osoba s invaliditetom je i dječjoj dobi od 0 do 19 godina. Najveći broj osoba s invaliditetom živi u gradu Zagrebu i Splitsko-dalmatinskoj županiji. [8]

Osobe s invaliditetom suočavaju se s značajnim preprekama u različitim područjima svog društvenog života, unatoč usvajanja Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom 2006. godine, te Europske strategije za osobe s invaliditetom 2010.-2020.; 2021.-2030., koju prate i nacionalne strategije i planovi. To se posebno odnosi na neadekvatan pristup i pružanje zaštite i spašavanja u izvanrednim situacijama, koji je posljedica nepostojanja zajedničkih standarda u zaštiti i spašavanju osoba s invaliditetom. Iako su osobe s invaliditetom prepoznate kao posebno ranjiva skupina njihovo pravo na jednaka prava i mogućnosti u hitnim slučajevima često se zanemaruje u lokalnim planovima hitnog odgovora i postupcima civilne zaštite. Osobe s invaliditetom isključene su iz odlučivanja u sustavu planiranja i upravljanja u hitnim slučajevima. Spašavatelji koji su prvi na terenu također nisu osposobljeni za specifičnosti spašavanja i zaštite različitih skupina invaliditeta. Sve navedeno ovu najranjiviju skupinu u hitnim slučajevima čini još ranjivijom. [9]

3.3.1.POSTUPANJE SA SLIJEPIM I SLABOVIDNIM OSOBAMA U KRIZNIM SITUACIJAMA

U komunikacija sa slijepim i slabovidnim osoba treba voditi računa o ravnopravnom statusu druge strane i imati poštovanja. Treba privući pažnju tako što progovorimo ili dotaknemo ruku slabovidne osobe i predstavimo se. Objasnimo situaciju ili opasnost i pitamo trebaju li pomoć. Pružimo im svoj lakat, prilagodimo kretanje slijepoj i slabovidnoj osobi, hodamo korak ispred njih i ukažemo im na prepreke. Ako slabovidna osoba ima psa vodiča treba ga povesti sa sobom da je vodi, također ako koristi bijeli štap treba ga ponijeti. U komunikaciji koristite kratke poruke, izbjegavajte kimanje i druge ne verbalne poruke i provjeriti jeli osoba razumjela. Čitajte pisane materijale ili omogućite audio reprodukciju informacija. [9]

3.3.2.POSTUPANJE S GLUHIM I NAGLUHIM OSOBAMA

Gluhe i nagluhe osobe koriste različite načine komunikacija kao što su slušni aparat, znakovni jezik, čitanje s usana i pisanje na papiru ili telefonu. Kada komunicirate s osobama koje su gluhe ili nagluhe vodite računa o ravnopravnom statusu i imajte poštovanja. Privucite im pažnju tako što stanete ispred njih mahnete im rukom u njihovom vidnom polju i predstavite se. Saznajte kako osoba komunicira, opišite joj situacije i pitajte treba li joj pomoć. Važno je osvjetliti prostoriju tako da osoba dobro vidi sugovornika posebno usne i lice. Govorite jasno, polako, i kratkim rečenicama ako osoba ne razumije što govorite ponovite to ili recite na drugi način. Možete komunicirati pokazivanjem, kimanjem, odmahivanjem glavom, možete koristiti svoj telefon ili na papiru zapisati što želite reći. Ako vam pomaže prevoditelj znakovnog jezika gledajte u osobu s kojom razgovarate a ne u prevoditelja jer je to najbolji način da vidite kako se osoba osjeća.

Ako spasioci otkriju osobu u ruševinama koja ne odgovara na pozive ili bilo kakav kontakt spasilaca treba razmotriti mogućnost da je osoba gluha ili nagluha. [9]

3.3.3. POSTUPANJE S OSOBAMA S TIJELESNIM INVALIDITETOM

Prilikom spašavanja osoba s tjelesnim oštećenjem važno je znati koliko je ljudi potrebno da se osoba izvuče iz objekta. Ukoliko situacija nije toliko hitna i rizična daje ugrožena nečija sigurnost ili život budite maksimalno obzirni i strpljivi u navedenoj situaciji, obavezna je provjera pokretnosti udova, osobama s invaliditetom potrebno je više vremena za djelovanje i praćenje uputa. Važno je komunicirati s pojedincem prije donošenja odluke o fizičkoj pomoći osim ako je osoba bez svijesti ili iz drugih razloga ne može komunicirati a opasnost je neizbježna.

Ne dirajte pomagala (štake, štapove, invalidska kolica), osoba s invaliditetom prije nego što ne dobijete dopuštenje i upute za uporabu. Ako pružate podršku korisniku invalidskih kolica provjerite jesu li kolica mehanička ili električna i koju vrstu pomoći ta osoba treba. Ne naslanjajte se na invalidska kolica i ne podižite osobu u invalidskim kolicima. Ako je osoba podignuta iz invalidskih kolica tijekom evakuacije, zamolite druge da donesu invalidska kolica i smjestite osobu u kolica što je prije moguće. Ako osobu u invalidskim kolicima spuštate niz stepenice sami ili uz pomoć druge osobe ta osoba uvijek treba biti okrenuta leđima u smjeru kretanja jer u protivnom postoji opasnost od ispadanja iz kolica. Pitajte treba li ispružiti ili pomaknuti ekstremitete prilikom podizanja zbog boli, vrećica za kateter, proteza itd. Ako stolac za evakuaciju nije dostupan, mogućnosti nošenja uključuju korištenje položaja za dvije osobe zaključanih ruku ili da osoba sjedi na čvrstom stolcu po mogućnosti s rukohvatima. [9]

Ako je situacija vrlo hitna i nemate dovoljno vremena objasnite osobi s invaliditetom da mora brzo reagirati. Dajte sve od sebe da zaštitite njihovo

dostojanstvo ili jednostavno postupite prema vlastitoj prosudbi kako biste im spasili život.

3.3.4. POSTUPANJE S OSOBAMA S INTELEKTUALNIM POTEŠKOĆAMA

Osobama s intelektualnim poteškoćama može biti teško razumjeti događaje i snaći se u novim nepoznatim situacijama. Osobe s intelektualnim teškoćama imaju pravo na informacije kao i svi ostali ljudi, važno je da su informacije što jasnije i lakše razumljive. Ako ste u prilika da kontaktirate s osobama s intelektualnim teškoćama opišite im situaciju koja se dogodila ili opasnost u kojoj se našla. Pitajte treba li im pomoć. Možda nećete znati ima li osoba mentalni poremećaj dok ne započnete postupak evakuacije. Ako osoba počne pokazivati neuobičajeno ponašanje pitajte ima li problema s mentalnim zdravljem kojih morate biti svjesni. Međutim, imajte na umu da vam mogu ali ne moraju reći. Ako sumnjate da netko ima problema s mentalnim zdravljem, upotrijebite sljedeće savjete koji će vam pomoći u toj situaciji:

-u hitnim slučajevima osoba može postati zbunjena. Govorite polako i normalnim, smirenim tonom. Ako osoba postane uznemirena, pomozite joj pronaći ugodan prostor za smirivanje.

-neka vaša komunikacije bude jednostavna, jasna i kratka.

-ako je osoba uznemirena, nemojte davati više naredbi- pitajte ili recite jednu po jednu stvar.

-budite suosjećajni- pokažite da ste ih čuli i da vam je stalo do onoga čega ste rekli, budite umirujući.

-ako je osoba u zabludi, nemojte se s njom raspravljati niti je pokušavati odgovoriti od toga samo im dajte do znanja da ste tu da im pomognete.

-pitajte ima li kakvih lijekova koje bi trebali ponijeti sa sobom.

-pokušajte izbjeći prekidanje osobe koja bi mogla biti dezorijentirana ili puno govori- samo joj dajte do znanja da morate brzo djelovati.

-nemojte ih ponižavati ili vikati.

-zauzmite položaj tijela nagnut prema naprijed, to pokazuje interes ili zabrinutost.

3.4.ZAKONSKA REGULATIVA

Vežano za pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama postoje zakoni i pod zakonski akti u kojim možemo naći odredbe kojima se regulira pružanje podrške osobama s invaliditetom u kriznim situacijama.

- Zakon o sustavu civilne zaštite (NN 82/15, 118/18, 31/20, 20/21, 114/22)

Ovim Zakonom utvrđuje se sustav i djelovanje civilne zaštite; prava i obveze tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih i fizičkih osoba; osposobljavanje za potrebe sustava civilne zaštite; financiranje civilne zaštite; upravni i inspekcijski nadzor nad provedbom ovog zakona i druga pitanja važna za sustav civilne zaštite. [10]

- Pravilnik o nositeljima, sadržaju i postupcima izrade planskih dokumenata u civilnoj zaštiti te načinu informiranja javnosti o postupku njihovog donošenja (NN 66/21)

Ovim Pravilnikom propisuju se nositelji, sadržaj i postupci u izradi sljedećih planskih dokumenata u području civilne zaštite te način informiranja javnosti o postupku njihova donošenja: -Državnog plana djelovanja civilne zaštite; plana djelovanja civilne zaštite jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave; zajedničkog plana djelovanja civilne zaštite dvije ili više jedinica lokalne samouprave, vanjskog plana civilne zaštite u slučaju nesreća koje uključuju opasne tvari; operativnog plana civilne zaštite pravnih osoba od interesa za sustav civilne zaštite; operativnog plana pravnih osoba, koje obavljaju djelatnost

korištenjem opasnih tvari, izuzev područja postrojenja višeg razreda definiranog Uredbom o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari; godišnjeg plana razvoja sustava civilne zaštite, smjernica za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite i godišnje analize stanja sustava civilne zaštite. [11]

- Pravilnik o smjernicama za izradu procjena rizika od katastrofa i velikih nesreća za područje Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 65/16)

Ovim Pravilnikom propisuju se sadržaj, nositelji izrade procjena rizika te nositelje izrade i kriteriji za određivanje smjernica za izradu procjene rizika od katastrofa za područje Republike Hrvatske i procjena rizika od velikih nesreća za područja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Procjena rizika od katastrofa za područje Republike Hrvatske polazni je dokument za donošenje planskih dokumenata na području civilne zaštite i provođenje zadaća definiranih Zakonom o sustavu civilne zaštite. [12]

Za vrijeme procesa izrade Nacionalnog plana 2021. – 2027. usvojena je Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine koja je kao hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja, odnosno oblikovanja i provedbe razvojnih politika Republike Hrvatske, također usmjerena poboljšanju kvalitete života današnjih i budućih generacija. U pogledu ostvarivanja prava osoba s invaliditetom postoji i jasno određenje UN Programa održivog razvoja do 2030. godine, čijih je 14 ciljeva povezano s UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom i njenom provedbom. Nacionalni plan 2021. – 2027. sa svojim ciljevima i aktivnostima kao krovni dokument koji razvija ključne politike za osobe s invaliditetom, jest njihova refleksija i cjeloviti praktični okvir za potvrđivanje najviših međunarodnih standarda kao i postizanje daljnjeg napretka za promicanje i zaštitu prava osoba s invaliditetom. [13]

Posebno je važno istaknuti da je Europska komisija u ožujku 2021. godine donijela dokument „Unija ravnopravnosti: Strategija za prava osoba s invaliditetom 2021.-2030.“ Vizija strategije Europske unije: „Osobe s invaliditetom imaju pravo na dobre uvjete na radnom mjestu, na neovisno življenje, na jednake mogućnosti i na puno sudjelovanje u životu svoje zajednice. Svi imaju pravo na

život bez prepreka, a naša je obveza da im kao zajednica osiguramo potpuno sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.“ [13]

Prema Zakonu o zaštiti na radu pri poslovima kao što su hitne službe, policija, poslovi zaštite i spašavanja, poslovi zaštite osoba i imovine, poslovi Oružanih snaga Republike Hrvatske te poslovi vatrogasaca i pirotehničara zaštita na radu uređuje se posebnim propisima. [14]

4. ISTRAŽIVANJE

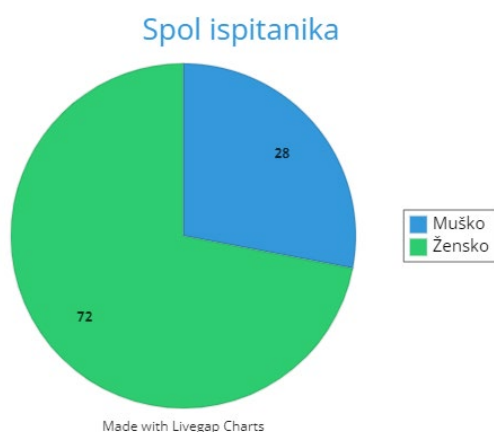
U sklopu rada provedena su dva istraživanja. Prvo pod nazivom „Pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama“ na 140 ispitanika. Te drugo istraživanje za osobe s invaliditetom pod nazivom „Zadovoljstvo osoba s invaliditetom pruženom pomoći u kriznim situacijama“ na 185 ispitanika. Na osnovu broja ispitanika možemo zaključiti da su osobe s invaliditetom bile zainteresiranije za ovu temu pošto ih se više odazvalo.

4.1. Anketa “Pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama“

Anketa je provedena u periodu od 18.03.2024. do 24.03.2024. na 140 ispitanika uz pomoć Google obrasca te je podijeljena putem društvenih mreža Facebook i Whatsapp.

Tablica 1: Spol ispitanika

Muško	Žensko
39	101

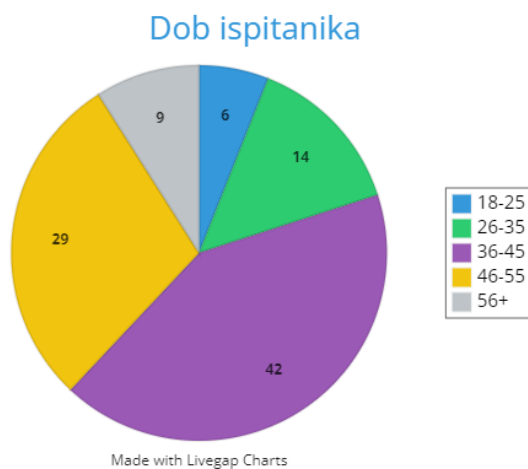
Graf 1: Spol ispitanika

Izvor: izrada autora

Većina ispitanika 101, njih 72% su žene dok je 39 muškaraca 28%.

Tablica 2: Dob ispitanika

18-25	26-35	36-45	46-55	56+
9	21	58	40	12

Graf 2: Dob ispitanika

Izvor: izrada autora

Najviše ispitanika 58, njih 42% je u dobnoj skupini između 36-45 godina. Zatim onih između 46-55 je 40, 29%. Ispitanika između 26-35 godina je 21, 14%, a ispitanika između 18-25 godina je 9, 6%. 12 ispitanika je u dobi 56+, 9%.

Tablica 3: Razina obrazovanja ispitanika

Osnovna škola	Srednja škola	Viša/visoka škola
6	97	37

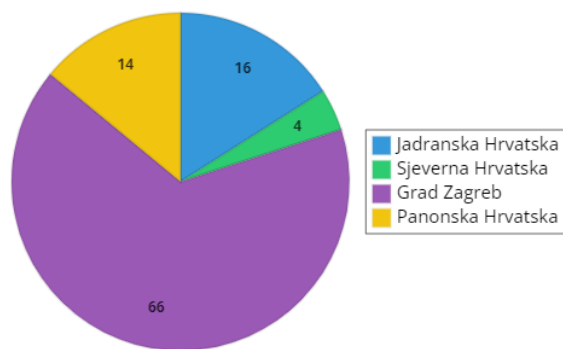
Graf 3: Razina obrazovanja ispitanika

Izvor: izrada autora

Najviše ispitanika završilo je srednju školu, 69% tj. 97 ispitanika. Zatim 26% ispitanika, njih 37 su visokoobrazovani dok je 5%, tj. 6 ispitanika završilo samo osnovnu školu.

Tablica 4: Područja prebivališta ispitanika

Područje prebivališta ispitanika

Jadranska Hrvatska	Sjeverna Hrvatska	Grad Zagreb	Panonska Hrvatska
22	6	93	19

Made with Livegap Charts

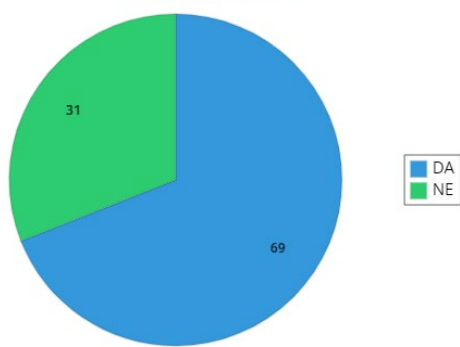
Graf 4: Područje prebivališta ispitanika

Izvor: izrada autora

Većina ispitanika njih 93, 66% je iz Grada Zagreba. 16% odnosno 22 ispitanika je iz Jadranske Hrvatske, a 19 ispitanika, 14% je iz Panonske Hrvatske. Najmanji broj ispitanika 6, 4% je iz Sjeverne Hrvatske.

Tablica 5: Doticaj sa OSI

Doticaj sa OSI

Da	Ne
96	44

Made with Livegap Charts

Graf 5: Doticaj sa OSI

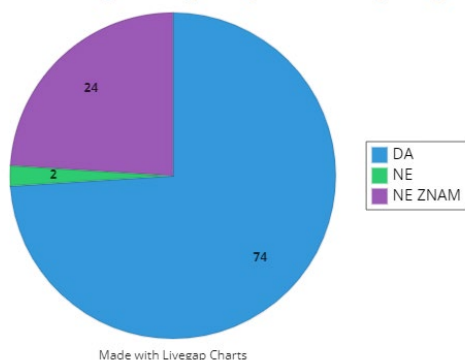
Izvor: izrada autora

Kao što je prikazano u grafu 3, 69% tj. 96 ispitanika kaže kako ima u obitelji ili susjedstvu osobu s invaliditetom, dok 44, 31%, ispitanika nema.

Sljedeće pitanje u anketi glasi „Biste li se sjetili osobe s invaliditetom u susjedstvu u kriznoj situaciji (potres, požar, poplava i sl.)?“.

Tablica 6: Broj ispitanika koji bi se sjetili OSI u kriznoj situaciji

Postotak ispitanika koji bi se sjetili OSI u kriznoj situaciji

Da	Ne	Ne znam
105	2	33

Graf 6: Postotak ispitanika koji bi se sjetili OSI u kriznoj situaciji

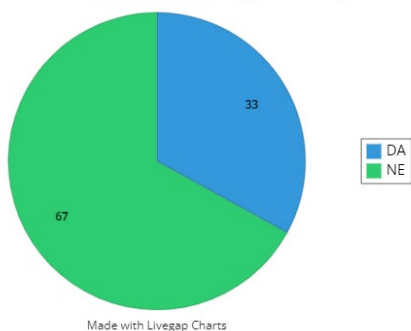
Izvor: izrada autora

74%, 105 ispitanika kaže kako bi se sjetili osobe s invaliditetom u kriznoj situaciji, 2%, tj. 2 ispitanika kaže da se ne bi sjetili, dok 33, 24%, ispitanika ne zna.

Sljedeće pitanje glasi „Jeste imali priliku pomoći osobi s invaliditetom u kriznoj situaciji?“

Tablica 7: Pomoć OSI u kriznoj situaciji

Pomoć OSI u kriznoj situaciji

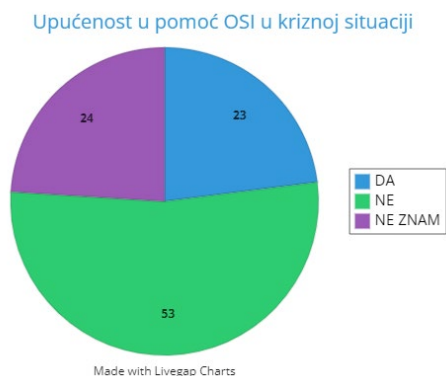
Da	Ne
45	95

Graf 7: Pomoć OSI u kriznoj situaciji

Izvor: izrada autora

Samo 45, 33%, ispitanika odgovorilo je kako je imalo priliku pomoći osobi s invaliditetom u kriznoj situaciji, dok većina njih 95, 67%, odgovorilo kako nije imalo priliku pomoći.

Tablica 8: Upućenost u pomoć OSI u kriznoj situaciji

Da	Ne	Ne znam
32	75	33

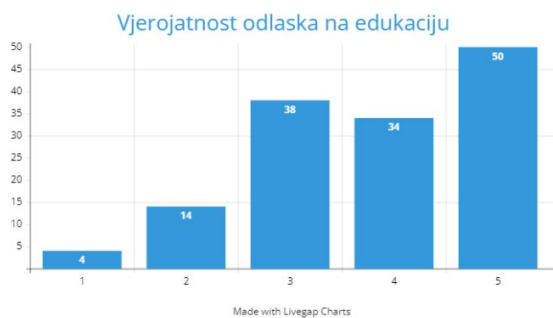
Graf 8: Upućenost u pomoć OSI u kriznoj situaciji

Izvor: izrada autora

Kao što je prikazano u grafu 6 čak 53%, 75 ispitanika smatra kako nije dovoljno upućeno kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznoj situaciji. 32, 23% ispitanika smatra kako je dovoljno upućeno dok 24%, odnosno 33 ispitanika ne zna.

Sljedeće pitanje bilo je „Kolika je vjerojatnost da biste išli na edukaciju o pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama?“, gdje su ispitanici mogli birati od 1 do 5. 1 je označavalo nimalo vjerojatno dok je 5 označavalo vrlo vjerojatno.

Tablica 9: Vjerojatnost odlaska na edukaciju

1	2	3	4	5
4	14	38	34	50

Graf 9: Vjerojatnost odlaska na edukaciju

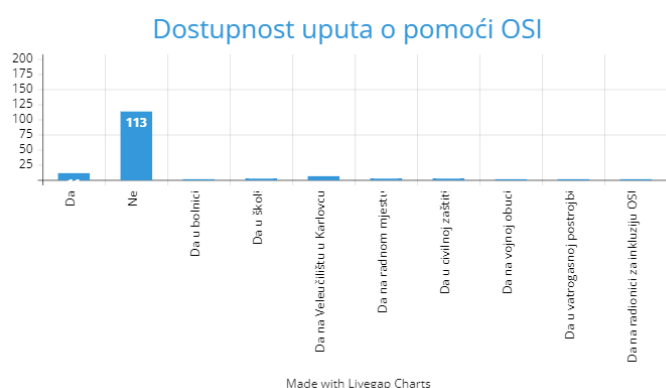
Izvor: izrada autora

Većina ispitanika, njih 50, vrlo bi vjerojatno išlo na edukaciju, a 34 ispitanika bi također vjerojatno išlo. 38 ispitanika dalo je ocjenu 3 što znači da nisu sigurni bili išli na edukaciju. Samo 4 ispitanika odgovorilo je da je nimalo vjerojatno kako bi išli na edukaciju kao i 14 ispitanika koji su odgovorili kako vjerojatno ne bi išli na edukaciju.

Sljedeće je bilo pitanje s kratkim odgovorom, koje glasi „Jeste li se ikada susreli s uputama kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama? Ako da, navedite gdje.“.

Tablica 10: Dostupnost uputa o pomoći OSI

Ne	113
Da	11
Da u bolnici	1
Da u školi	2
Da na Veleučilištu	6
Da na radnom mjestu	2
Da u civilnoj zaštiti	1
Da na vojnoj obuci	1
Da u vatrogasnoj postrojbi	1
Da na radionici	1

Graf 10: Dostupnost uputa o pomoći OSI

Izvor: izrada autora

Najviše ispitanika, 113, nije se susrelo s uputama kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama. 11 ispitanika kaže kako se susrelo s uputama kako pomoći osobama s invaliditetom. 1 ispitanik sreo se s uputama u bolnici, 2 ispitanika u školi, 6 na Veleučilištu u Karlovcu, 2 ispitanika na radnom mjestu, 2 u civilnoj zaštiti, 1 ispitanik na vojnoj obuci, 1 u vatrogasnoj postrojbi te 1 ispitanik na radionici za inkluziju osoba s invaliditetom u sklopu projekta za razvoj turizma. Dakle možemo zaključiti kako 113 ispitanika se nije susrelo s uputama kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama dok samo 27 ispitanika je.

Tablica 11: Prepreke za OSI u kriznim situacijama

Ne	23
Da	21
Ne znam	5
Ponekad	7
Nemogućnost brze reakcije	11
Izlaz iz objekta	10
Nemogućnost korištenja dizala	27
Ne mogu biti samostalne	13
Loš pristup za invalide	9
Ovisnost o drugima	10
Napad panike	4

Graf 11: Prepreke za OSI u kriznim situacijama

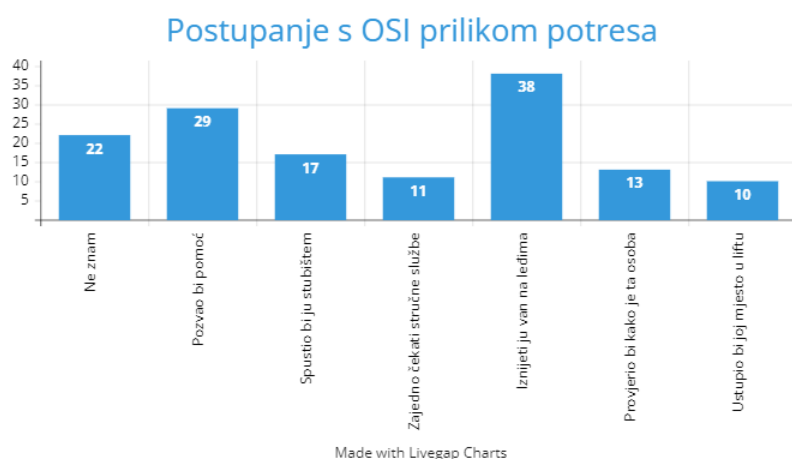
Izvor: izrada autora

Na pitanje „Razmišljate li o tome koje sve prepreke imaju osobe s invaliditetom u kriznim situacijama? Ako da navedite neke“ ispitanici su dali različite odgovore. 23 ispitanika reklo je kako ne razmišlja o tome, 21 ispitanika kako razmišlja, 5 ispitanika kako ne zna a 7 ispitanika kako ponekad razmišlja o tome. 11 ispitanika odgovorilo je kako razmišlja o tome te kao prepreku navelo nemogućnost brze reakcije. Izlaz iz objekta kao prepreku navelo je 10 ispitanika. Najviše ispitanika, 27, navelo je nemogućnost korištenja dizala. Ne mogu biti samostalne odgovorilo je 13 ispitanika, a 9 ispitanika navelo je loš pristup za invalide. Kao prepreku 10 ispitanika navelo je ovisnost o drugima, te 4 ispitanika napad panike.

Posljednje pitanje u anketi bilo je pitanje s kratkim odgovorom „U slučaju potresa kako bi pomogli osobi u invalidskim kolicima koja živi u zgradi na 5.katu?“

Tablica 12: Postupanje s OSI prilikom potresa

Ne znam	22
Pozvao bi pomoć	29
Spustio bi ju stubištem	17
Zajedno čekati stručne službe	11
Iznijeti ju van na leđima	38
Provjerio bi kako je	13
Ustupio bi joj mjesto u liftu	10

Graf 12: Postupanje s OSI prilikom potresa

Izvor: izrada autora

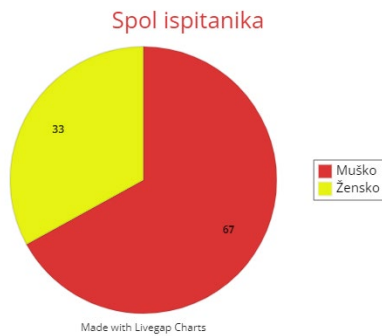
Najviše ispitanika, 38, reklo je kako bi u slučaju potresa osobu u invalidskim kolicima iznijeli vani na leđima. Zatim 29 ispitanika kako bi pozvali pomoć, a 22 ispitanika kako ne zna što bi napravili. 17 ispitanika bi spustilo osobu stubištem, 13 ispitanika bi provjerili kako je ta osoba, 11 ispitanika bi zajedno s osobom čekali stručne službe te 10 ispitanika bi ustupilo osobi mjesto u liftu.

Na kraju ankete može se zaključiti kako većina ispitanika do sada nije imala priliku pomoći osobi s invaliditetom u kriznoj situaciji ali većina smatra kako bi se sjetili osobe s invaliditetom koju poznaju u kriznoj situaciji. Više od pola ispitanika smatra kako nisu dovoljno upućeni kako pomoći osobi s invaliditetom u kriznoj situaciji ali su voljni ići na edukaciju. Čak 80% ispitanika nikada se nije susrelo s uputama kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama. Ispitanici su naveli razne prepreke za osobe s invaliditetom u kriznoj situaciji a najviše su istaknuli nemogućnost korištenja lifta i nedostatak prilaznih puteva za osobe s invaliditetom. Za kraj ankete bilo je pitanje primjer situacije gdje su ispitanici trebali navesti kako bi pomogli osobi s invaliditetom.

4.2. Anketa „Zadovoljstvo osoba s invaliditetom dostupnom pomoći u kriznim situacijama

Anketa je provedena u periodu od 18.03.2024. do 24.03.2024. na 185 ispitanika uz pomoć Google obrasca. Anketa je bila namijenjena samo osobama s invaliditetom, te je podijeljena u grupu Inkluzivni dodatak RH, Savez udruga osoba s invaliditetom Karlovačke županije te u Hrvatski savez slijepih.

Tablica 13: Spol ispitanika

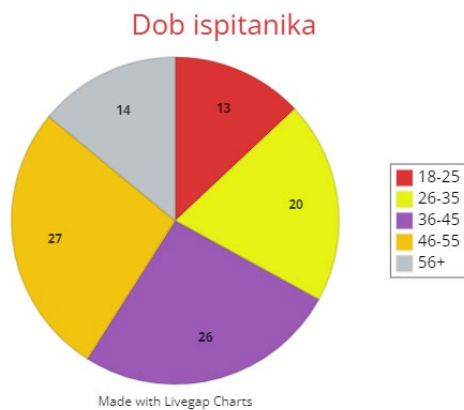
Muško	Žensko
124	61

Graf 13: Spol ispitanika

Izvor: izrada autora

Većina ispitanika, njih 124, 67% su muškarci, a 61, 33% su žene.

Tablica 14: Dob ispitanika

18-25	26-35	36-45	46-55	56+
20	37	49	53	26

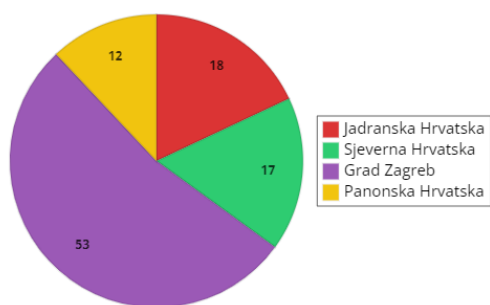
Graf 14: Dob ispitanika

Izvor: izrada autora

27%, 53 ispitanika u dobi je između 46-55 godina, a 26%, 49 ispitanika u dobi između 36-45 godina. 20%, 37 ispitanika u dobnjoj je skupini između 26-35 godina. 14% ispitanika tj. njih 26 je u skupini 56+ te 13%, 20 ispitanika između 18-25 godina.

Tablica 15: Područje prebivališta ispitanika

Područje prebivališta ispitanika

Made with Livegap Charts

Jadranska Hrvatska	Sjeverna Hrvatska	Grad Zagreb	Panonska Hrvatska
34	32	97	22

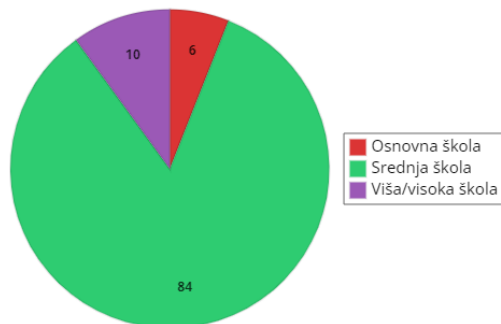
Graf 15: Područje prebivališta ispitanika

Izvor: izrada autora

Većina ispitanika njih 97, 53%, živi u Gradu Zagrebu. Zatim 34 ispitanika, 18%, živi u Jadranskoj Hrvatskoj, a 32 ispitanika, 17%, u Sjevernoj Hrvatskoj. 22 ispitanika, 12% živi u Panonskoj Hrvatskoj.

Tablica 16: Razina obrazovanja ispitanika

Razina obrazovanja ispitanika

Made with Livegap Charts

Osnovna škola	Srednja škola	Viša/visoka škola
12	155	18

Graf 16: Razina obrazovanja ispitanika

Izvor: izrada autora

Većina ispitanika 155, 84% završilo je srednju školu. Zatim 10%, 18 ispitanika završilo je višu/visoku školu a 12 ispitanika, 6%, osnovnu školu.

Tablica 17: Vrsta invaliditeta

Oštećenje vida	Oštećenje sluha	Tjelesni invaliditet	Intelektualne poteškoće
10	17	130	14

Made with Livegap Charts

Graf 17: Vrsta invaliditeta

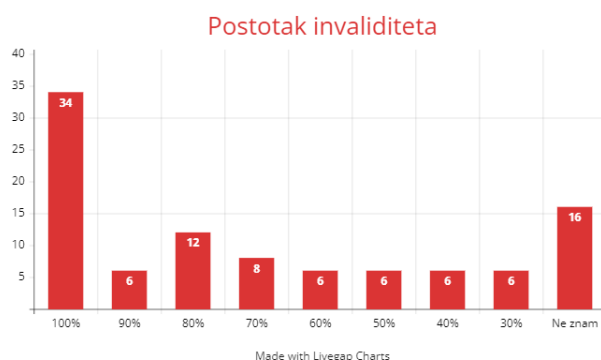
Izvor: izrada autora

Kao što je prikazano u grafu 13 najveći broj ispitanika 130, 73% ima tjelesni invaliditet. Zatim 12% tj. 14 ispitanika ima intelektualne poteškoće, 10%, 17 ispitanika oštećenje sluha a 5%, 10 ispitanika oštećenje vida.

Sljedeće pitanje bilo je „Koji postotak invaliditeta imate?“.

Tablica 18: Postotak invaliditeta

100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%	30%	Ne znam
34	6	12	8	6	6	6	6	16

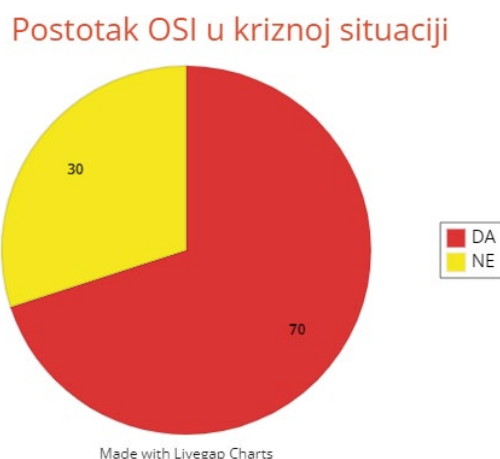
Graf 18: Postotak invaliditeta

Izvor: izrada autora

Najveći broj ispitanika, njih 66, 34% ima 100%-tni invaliditet, dok 16%, 29 ispitanika ne zna. Zatim 12%, 24 ispitanika ima 80%-tni invaliditet, a 8%, 16 ispitanika ima 70%-tni invaliditet. Po 6%, 10 ispitanika ima 90%-tni, 60%-tni, 50%-tni, 40%-tni te 30%-tni invaliditet.

Tablica 19: Postotak OSI u kriznoj situaciji

Da	Ne
130	55

Graf 19: Postotak OSI u kriznoj situaciji

Izvor: izrada autora

Na pitanje „Jeste li se ikada našli u kriznoj situaciji?“ 70%, 130 ispitanika odgovorilo je da, a 30%, 55 ispitanika ne.

Sljedeće pitanje koje glasi „Ako jeste, tko Vam je pomogao?“ nastavlja se na prethodno pitanje.

Tablica 20: Pomoć OSI u kriznoj situaciji

Obitelj	Susjedi	Civilna zaštita
152	22	9

Graf 20: Pomoć OSI u kriznoj situaciji

Izvor: izrada autora

Većini ispitanika 152, 82% pomogla je obitelj, dok su 12%, 22 ispitanika pomogli susjedi, a 6%, 9 ispitanika pomogla je civilna zaštita.

Sljedeće pitanje bilo je „Koliko ste zadovoljni pruženom pomoći?“ gdje su ispitanici mogli birati od 1 do 5. 1 je označavalo kako nisu nimalo zadovoljni a 5 kako su jako zadovoljni.

Tablica 21: Zadovoljstvo pruženom pomoći u kriznim situacijama

1	2	3	4	5
12	13	39	41	80

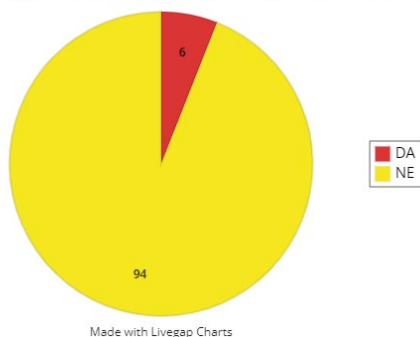
Graf 21: Zadovoljstvo pruženom pomoći u kriznim situacijama

Izvor: izrada autora

Najviše ispitanika, njih 80, jako je zadovoljno pruženom pomoći u kriznim situacijama. 41 ispitanik također je zadovoljan pruženom pomoći. 39 ispitanika odgovorilo je 3, što znači kako nisu sigurni jesu li zadovoljni pruženom pomoći u kriznim situacijama. 12 ispitanika nije nimalo zadovoljno pruženom pomoći kao i 13 ispitanika koji također nisu zadovoljni.

Tablica 22: Prilagođenost pristupnih puteva za OSI

Prilagođenost pristupnih puteva za OSI

Da	Ne
6	94

Graf 22: Prilagođenost pristupnih puteva za OSI

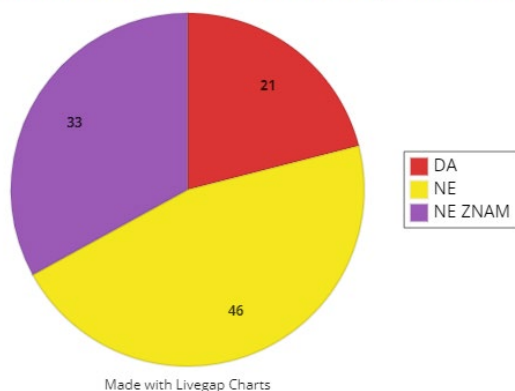
Izvor: izrada autora

Na sljedeće pitanje, prikazano u grafu 18, čak 94%, 173 ispitanika odgovorilo je kako smatraju da u RH nisu dovoljno prilagođeni pristupni putevi za osobe s invaliditetom, a samo 6%, 12 ispitanika smatra da jesu.

Zatim slijedi pitanje „Smatrate li da su hitne službe dovoljno educirane kako Vam pomoći u kriznim situacijama?“.

Tablica 23: Educiranost hitnih službi za pomoć OSI

Educiranost hitnih službi za pomoć OSI

Da	Ne	Ne znam
37	86	61

Graf 23: Educiranost hitnih službi za pomoć OSI

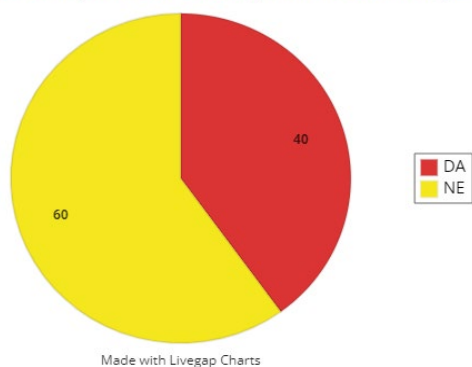
Izvor: izrada autora

Većina ispitanika, njih 86, 46%, smatra kako hitne službe nisu dovoljno educirane kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama. 33%, 61 ispitanika ne zna, a samo 21%, 37 ispitanika smatra kako su hitne službe dovoljno educirane za pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama.

Posljednje pitanje u anketi glasi „Imate li razrađen osobni plan u slučaju krizne situacije?“.

Tablica 24: Osobni plan u slučaju krizne situacije

Osobni plan za slučaj krizne situacije

Da	Ne
75	110

Graf 24: Osobni plan u slučaju krizne situacije

Izvor: izrada autora

60%, 110 ispitanika nema osobni plan u slučaju krizne situacije dok 40%, 75 ispitanika ima.

Na kraju ankete možemo zaključiti kako je većina ispitanika bila u kriznoj situaciji i većini je pomogla njihova obitelj. Najviše ispitanika zadovoljno je pruženoj pomoći u kriznoj situaciji. Čak 94% ispitanika nije zadovoljno prilagođenošću pristupnim putevima u RH za osobe s invaliditetom. Većina ispitanika smatra kako hitne službe nisu dovoljno educirane za pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, te više od pola ispitanika nema razrađen osobni plan u slučaju krizne situacije.

5. RASPRAVA

Rezultate ovog istraživanja usporedili smo s rezultatima ankete provedene u Hrvatskoj od strane Ravnateljstva civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske uz pomoć Europske Komisije u projektu See me.

Rezultati istraživanja su se većinom podudarali te se došlo do sličnih zaključaka kao što su: da hrvatske hitne službe nemaju razrađene smjernice za postupanje s osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, osobe s invaliditetom nailaze na probleme u komunikaciji i transferu, osobe s invaliditetom nailaze na brojne prepreke poput konstruktivnih barijera (stepenice, teška vrata, blokade ceste, rampe) te neprofesionalnosti hitnih službi i nerazumijevanje.

Kako bi se poboljšala situacija u oba istraživanja došlo se do zaključka da su u Hrvatskoj potrebne edukacije i treninzi spasioca u spašavanju. Važno je uključiti osobe s invaliditetom u te edukacije jer oni najbolje znaju kako im najbolje pomoći i kako s njima postupati u takvim situacijama jer ponekad je spašavateljima jako teško uspostaviti komunikaciju s osobama s invaliditetom jer znaju ući u panično stanje pa ih je teško smiriti i uvjeriti na suradnju.

6. ZAKLJUČAK

Iz gore navedenog u radu I na osnovu istraživanja koje sam proveo, može se zaključiti da u Republici Hrvatskoj I u ostatku svijeta što se tiče pomoći osobama sa invaliditetom u kriznim situacijama treba još puno poraditi u smislu educiranja stanovništva I hitnih službi.

Potrebno je voditi računa o vrstama invaliditeta kod uzbunjivanja, informiranja, evakuacije I pomaganja osobama s različitim vrstama invaliditeta jer svi oni različito reaguju u pojedinim situacijama.

Također je neophodno predviđanje I nabavljanje materijalnih sredstava, odgovarajućih pomagala I lijekova potrebnih u takvim situacijama.

Jedna od boljih pomoći bi bila samo uključivanje osoba sa invaliditetom u pripremanje I planiranje u program upravljanja u kriznim situacijama. Potrebno ih je uputiti u vrste kriznih situacija, upoznati ih s načinima uzbunjivanja, educirati ih koga nazvati u takvim situacijama I načinima na koji hitne službe postupaju da ostanu smireni koliko je to moguće, kako bi smanjili stresove I šokove koje osobe s invaliditetom proživljavaju u takvim situacijama.

Posebno je potrebno educirati djelatnike hitnih službi kako postupati s osobama s invaliditetom u kriznim situacijama stavljajući naglasak na postupanje s pojedinim osobama s tjelesnim oštećenjem kao I s kognitivnim poteškoćama. Neke od tih osoba ne koriste verbalnu komunikaciju pa mogu imati specifične reakcije I njihovo prihvaćanje nastale situacije može biti nepredvidivo.

Osim edukacije hitnih službi I osoba s invaliditetom vrlo je važno nabavljanje opreme potrebne pomoći I spašavanje sukladno najnovijim tehnološkim dostignućima.

Pored svega navedenog od iznimne je važnosti osvješćivanje cijele društvene zajednice o postojanju I potrebe pomoći osobama s invaliditetom provođenjem različitih kampanji, tribina, snimanja filmova, izrade letaka čak I uvođenja navedene teme u obrazovni sustav.

LITERATURA

- [1] Alexander David, „Disability and Disaster“, Centre for the Study of civil protection and risk conditions, University of Florence, Italy, 2012.
- [2] Zovko Gojko, „Invalidi i društvo“, Pravni Fakultet, Zagreb, 1999.
- [3] United Nation Development Programme, <https://www.undp.org/blog/our-crisis-response-must-include-people-disabilities>
- [4] Adiva, <https://www.adiva.hr/zdravlje/oci/svjetski-dan-bijelog-stapa-zanimljivosti-o-produzenoj-ruci-slijepih-osoba/>
- [5] Fox Michael, White Glen, Rooney Catherine, Rowland Jennifer, “Disaster Preparedness and Response for Persons with Mobility Impairments”, Journal od Disability Policy Studies, 2007.
- [6] Crveni Križ, <https://www.crveni-kriz-ivanec.hr/aktivnosti/priprema-i-odgovor-na-katastrofe/>
- [7] Vlada Republike Hrvatske, „Potres u Hrvatskoj iz prosinca 2020. Brza procjena šteta i potreba“, 2021.
- [8] Benjak Tomislav, „Izvešće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj“, Hrvatski Zavod za Javno Zdravstvo, Zagreb, 2023.
- [9] Civilna zaštita, <https://civilna-zastita.gov.hr/>
- [10] Zakon o sustavu civilne zaštite, <https://www.zakon.hr/z/809/Zakon-o-sustavu-civilne-za%C5%A1tite>
- [11] Pravilnik o nositeljima, sadržaju i postupcima izrade planskih dokumenata u civilnoj zaštiti te načinu informiranja javnosti o postupku njihovog donošenja, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_06_66_1281.html

[12] Pravilnik o smjernicama za izradu procjena rizika od katastrofa i velikih nesreća za područje Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_07_65_1617.html

[13] Vlada Republike Hrvatske, „Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine“, 2021.

[14] Zakon o zaštiti na radu, <https://www.zakon.hr/z/167/Zakon-o-za%C5%A1titi-na-radu>

PRILOZI

Slika 1: Osoba u invalidskim kolicima	4
Slika 2: Osoba s oštećenjem vida	4
Slika 3: Vrste kriznih situacija	5
Slika 4: Stepenice u Novoj Gvineji	9
Slika 5: Potres u Petrinji	10
Graf 1: Spol ispitanika	19
Graf 2: Dob ispitanika	20
Graf 3: Razina obrazovanja ispitanika	20
Graf 4: Područje prebivališta ispitanika	21
Graf 5: Doticaj sa OSI	21
Graf 6: Postotak ispitanika koji bi se sjetili OSI u kriznoj situaciji	22
Graf 7: Pomoć OSI u kriznoj situaciji	22
Graf 8: Upućenost u pomoć OSI u kriznoj situaciji	23
Graf 9: Vjerojatnost odlaska na edukaciju	23
Graf 10: Dostupnost uputa o pomoći OSI	24
Graf 11: Prepreke za OSI u kriznim situacijama	25
Graf 12: Postupanje s OSI prilikom potresa	26
Graf 13: Spol ispitanika	28
Graf 14: Dob ispitanika	28
Graf 15: Područje prebivališta ispitanika	29
Graf 16: Razina obrazovanja ispitanika	29
Graf 17: Vrsta invaliditeta	30
Graf 18: Postotak invaliditeta	30
Graf 19: Postotak OSI u kriznoj situaciji	31
Graf 20: Pomoć OSI u kriznoj situaciji	31
Graf 21: Zadovoljstvo pruženom pomoći u kriznim situacijama	32
Graf 22: Prilagođenost pristupnih puteva za OSI	32
Graf 23: Educiranost hitnih službi za pomoć OSI	33
Graf 24: Osobni plan u slučaju krizne situacije	34
Tablica 1: Spol ispitanika	19
Tablica 2: Dob ispitanika	20
Tablica 3: Razina obrazovanja ispitanika	20
Tablica 4: Područja prebivališta ispitanika	21
Tablica 5: Doticaj sa OSI	21
Tablica 6: Broj ispitanika koji bi se sjetili OSI u kriznoj situaciji	22
Tablica 7: Pomoć OSI u kriznoj situaciji	22
Tablica 8: Upućenost u pomoć OSI u kriznoj situaciji	23
Tablica 9: Vjerojatnost odlaska na edukaciju	23
Tablica 10: Dostupnost uputa o pomoći OSI	24

Tablica 11: Prepreke za OSI u kriznim situacijama	25
Tablica 12: Postupanje s OSI prilikom potresa	26
Tablica 13: Spol ispitanika	28
Tablica 14: Dob ispitanika	28
Tablica 15: Područje prebivališta ispitanika	29
Tablica 16: Razina obrazovanja ispitanika	29
Tablica 17: Vrsta invaliditeta	30
Tablica 18: Postotak invaliditeta	30
Tablica 19: Postotak OSI u kriznoj situaciji	31
Tablica 20: Pomoć OSI u kriznoj situaciji	31
Tablica 21: Zadovoljstvo pruženom pomoći u kriznim situacijama	32
Tablica 22: Prilagođenost pristupnih puteva za OSI	32
Tablica 23: Educiranost hitnih službi za pomoć OSI	33
Tablica 24: Osobni plan u slučaju krizne situacije	34

Protokol mjerenja:

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1HW_r_iAEmi8KZf-F_WH0_gr3sdBPbJH4A1LJy_BSIphU/edit?usp=sharing

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1_x10DGVnXPOckrTD41TGy4lwCpcUfcuOvq1UIUYKD_M/edit?usp=sharing

U nastavku su priloženi obrasci anketa po kojoj se provodilo istraživanje.

Pomoć osobama s invaliditetom u kriznim situacijama

B I U ☺ ☹

Diplomski rad

Spol *

- Muško
 Žensko

Dob *

- 18-25
 26-35
 36-45
 46-55
 56+

Razina obrazovanja *

- Osnovna škola
 Srednja škola
 Viša/višoka škola

U kojem području Hrvatske živite?

- Jadranska Hrvatska

U kojem području Hrvatske živite?

- Jadranska Hrvatska
 Sjeverna Hrvatska
 Grad Zagreb
 Panonska Hrvatska

Imate li u obitelji ili susjedstvu osobu s invaliditetom? *

- Da
 Ne

Biste li se sjetili osobe s invaliditetom u susjedstvu u kriznoj situaciji (potres, požar, poplava, itd.)? *

- Da
 Ne
 Ne znam

Jeste li imali priliku pomoći osobi s invaliditetom u kriznoj situaciji? *

- Da
 Ne

Smatrate li da ste dovoljno upućeni kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznoj situaciji? *

- Da
 Ne

16

Smatrate li da ste dovoljno upućeni kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznoj situaciji? *

Da

Ne

Ne znam

Kolika je vjerojatnost da biste išli na edukaciju o pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama? *

1 2 3 4 5

nimalo vjerojatno vrlo vjerojatno

Jeste li se ikada susreli s uputama kako pomoći osobama s invaliditetom u kriznim situacijama? Ako da navedite gdje. *

Tekst kratkog odgovora

.....

Razmišljate li o tome koje sve prepreke imaju osobe s invaliditetom u kriznim situacijama? Ako da navedite neke. *

Tekst kratkog odgovora

.....

U slučaju potresa kako bi pomogli osobi u invalidskim kolicima koja živi u zgradi na 5. katu?

Tekst kratkog odgovora

.....

Zadovoljstvo osoba s invaliditetom dostupnom pomoći u kriznim situacijama

B I U ↺ ↻

Diplomski rad

Spol *

Muško

Žensko

Dob *

18-25

26-35

36-45

46-55

56+

Razina obrazovanja

Osnovna škola

Srednja škola

Viša/Visoka škola

U kojem području Hrvatske živite?

Jadranska Hrvatska

U kojem području Hrvatske živite? *

Jadranska Hrvatska
 Sjeverna Hrvatska
 Grad Zagreb
 Panonska Hrvatska

Koju imate vrstu invaliditeta? *

Oštećenje vida
 Oštećenje sluha
 Tjelesni invaliditet
 Intelektualna poteškoća
 Ostalo...

Koji postotak invaliditeta imate? *

Tekst kratkog odgovora

Jeste li se ikad našli u kriznoj situaciji (potres, poplava, požar)? *

Da
 Ne

Ako jeste, tko Vam je pomogao? *

Obitelj

Ako jeste, tko Vam je pomogao? *

Obitelj
 Susjedi
 Civilna zaštita (hitna, vatrogasci i sl.)

Koliko ste zadovoljni s pruženom pomoći? *

nezadovoljni 1 2 3 4 5 jako zadovoljni

Smatrate li da su u RH dovoljno prilagođeni pristupni putevi za osobe s invaliditetom? *

Da
 Ne

Smatrate li da su hitne službe dovoljno educirane kako Vam pomoći u kriznim situacijama? *

Da
 Ne
 Ne znam

Jel imate osobni plan u slučaju krizne situacije? *

Da
 Ne